

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (quasi – experimental research) แบบกลุ่มเดียว ทดสอบก่อนและหลัง (one group pretest-posttest design) เพื่อศึกษาผลการสอนด้วยสไลด์ ประกอบเสียงต่อความรู้และความสามารถในการวินิจฉัยการติดเชื้อที่ตำแหน่งผ่าตัดของพยาบาล ควบคุมการติดเชื้อประจำหอผู้ป่วย โรงพยาบาลนราธิวาสราชนครินทร์ จังหวัดนราธิวาส โดยดำเนินการ ศึกษาระหว่าง วันที่ 6 ถึง 20 ตุลาคม พ.ศ 2543

ประชากรที่ศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือพยาบาลควบคุมการติดเชื้อประจำหอผู้ป่วยทุกคนที่ ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลนราธิวาสราชนครินทร์รวมทั้งสิ้นจำนวน 16 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย คือ สไลด์ประกอบเสียงเรื่องการวินิจฉัยการติดเชื้อที่ ตำแหน่งผ่าตัดที่ผู้วิจัยผลิตขึ้น โดยมีขั้นตอนในการดำเนินงานดังนี้

1.1 ศึกษาความรู้ เกี่ยวกับการผลิตสไลด์ประกอบเสียงจากเอกสาร บทความ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2 เตรียมบทสไลด์ โดยศึกษารายละเอียดของเนื้อหาพร้อมทั้งเขียน โครงร่าง (out line) ของ เนื้อหาประกอบด้วย

ชนิดของแผลผ่าตัด

การติดเชื้อที่ตำแหน่งผ่าตัด

เกณฑ์ในการวินิจฉัยการติดเชื้อที่ตำแหน่งผ่าตัด

ขั้นตอนในการวินิจฉัยการติดเชื้อที่ตำแหน่งผ่าตัด

1.3 เขียนบท (script) นำโครงเรื่องที่ร่างไว้มาเขียนบท เพื่อแสดงรายละเอียดของภาพที่ต้องการรวมทั้งการบรรยายประกอบภาพ

1.4 ผลิตสไลด์ โดยการถ่ายภาพสไลด์สีธรรมดาขนาด 2 X 2 นิ้วตามสคริปต์

1.5 บันทึกเสียง ผู้วิจัยให้ผู้ช่วยอ่านบทบรรยายสไลด์บันทึกลงในเทปบันทึกเสียง และนำเทปบันทึกเสียงเข้าเครื่องซินโครไนท์กับสไลด์

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

2.1 แบบทดสอบความรู้เรื่องการวินิจฉัยการติดเชื้อที่ตำแหน่งผ่าตัด แบ่งเป็น 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของประชากร ได้แก่ อายุ แผนก ระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน ในหน้าที่พยาบาลควบคุมการติดเชื้อประจำหอผู้ป่วย การได้รับการความรู้เรื่องการวินิจฉัยการติดเชื้อที่ตำแหน่งผ่าตัด และแหล่งความรู้ที่เคยได้รับเกี่ยวกับการวินิจฉัยการติดเชื้อ

ส่วนที่ 2 แบบวัดความรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเรื่องการวินิจฉัยการติดเชื้อที่ตำแหน่งผ่าตัด เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับชนิดของแผลผ่าตัด การติดเชื้อที่ตำแหน่งผ่าตัด และเกณฑ์การวินิจฉัยการติดเชื้อที่ตำแหน่งผ่าตัดตามเกณฑ์ของศูนย์ควบคุมโรคสหรัฐอเมริกาปีค.ศ. 1992 โดยเป็นแบบปรนัยมี 4 ตัวเลือกจำนวน 15 ข้อ ให้เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว ถ้าตอบถูกจะได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน

2.2 แบบฟอร์มการเฝ้าระวังการติดเชื้อที่ตำแหน่งผ่าตัด เพิ่มเติมในส่วนของกรสรุปการวินิจฉัยการติดเชื้อที่ตำแหน่งผ่าตัด จากแบบฟอร์มการเฝ้าระวังการติดเชื้อในโรงพยาบาลของโรงพยาบาลนราธิวาสราชนครินทร์ ประกอบด้วย

2.2.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ป่วย ได้แก่ ชื่อ-สกุล อายุ เพศ การวินิจฉัยแรก รับ การวินิจฉัยเพิ่มเติม วันที่และการรับผู้ป่วยไว้ในโรงพยาบาล

2.2.2 ประวัติการเจ็บป่วย ได้แก่ อาการแรกรับ อาการของการติดเชื้อขณะเข้ามารับการรักษาในโรงพยาบาล และตำแหน่งการติดเชื้อ วันที่เกิดการติดเชื้อ และยาปฏิชีวนะที่ได้รับขณะแรกรับ

2.2.3 การทำหัตถการ/การใช้เครื่องมือในการรักษาพยาบาล ได้แก่ การผ่าตัด ชนิดของแผลผ่าตัด ระยะเวลาในการผ่าตัด การทำแผล การสอดใส่เครื่องมือทางการแพทย์ วัน-เดือน-ปี ที่ใส่และเอาออก การรักษาพยาบาลอื่นๆ

2.2.4 อาการผิดปกติระหว่างรักษาในโรงพยาบาลที่เกี่ยวข้องกับการติดเชื้อ เช่น มีไข้ แผลผ่าตัดมีหนอง

- 2.2.5 การตรวจทางห้องปฏิบัติการ ได้แก่ สิ่งส่งตรวจ วันที่ส่ง และผลการตรวจ
- 2.2.6 ผลการตรวจเพาะเชื้อ ได้แก่ วันที่ สิ่งส่งตรวจ เชื้อที่พบ การทดสอบความไวของเชื้อต่อยาต้านจุลชีพ
- 2.2.7 ผลการวินิจฉัยอื่นๆ ได้แก่ การตรวจ เอ็กซ์เรย์ และการตรวจโดย อุลตราซาวด์ เป็นต้น
- 2.2.8 สรุปผลการคิดเชื้อที่ตำแหน่งผ่าตัด

การควบคุมคุณภาพของเครื่องมือ

1. สไลด์ประกอบเสียง เรื่องการวินิจฉัยการคิดเชื้อที่ตำแหน่งผ่าตัดที่ผู้วิจัยผลิตขึ้น

1.1 ความตรงตามเนื้อหา (content validity) นำบทสไลด์ประกอบเสียงที่จัดเตรียมขึ้นตามเนื้อหาให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คนตรวจสอบ ได้แก่ อาจารย์พยาบาลสาขาวิชาการพยาบาลด้านการควบคุมการติดเชื้อ 2 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการสร้างสไลด์ประกอบเสียง 1 คน ภายหลังจากที่ผลิตสไลด์ประกอบเสียงเรียบร้อยแล้วนำกลับไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบอีกครั้งว่าภาพที่ได้ตรงกับบทสไลด์ ก่อนนำไปหาประสิทธิภาพ

1.2 ประสิทธิภาพของสไลด์ประกอบเสียง ภายหลังจากการหาความตรงตามเนื้อหาแล้วจึงทำการหาประสิทธิภาพของสไลด์ประกอบเสียงตามขั้นตอนต่อไปนี้

(1) การทดลองหนึ่งต่อหนึ่ง ผู้วิจัยทดลองใช้สไลด์ประกอบเสียงกับพยาบาลควบคุมการติดเชื้อของโรงพยาบาลนครพิงค์จำนวน 1 คน โดยคัดเลือกจากพยาบาลควบคุมการติดเชื้อประจำหอผู้ป่วยที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในบทบาทพยาบาลควบคุมการติดเชื้อประจำหอผู้ป่วยระยะเวลา 1-2 ปี โดยให้ผู้ทดสอบตอบแบบประเมินประสิทธิภาพสไลด์ประกอบเสียงตลอดจนสังเกตและสอบถามเกี่ยวกับข้อดี ข้อบกพร่อง และข้อเสนอแนะในการปรับปรุงสไลด์ประกอบเสียง ซึ่งจากการตอบแบบประเมินประสิทธิภาพ สไลด์ประกอบเสียงพบว่าพยาบาลควบคุมการติดเชื้อประจำหอผู้ป่วยเห็นด้วยกับการจัดทำสไลด์ประกอบเสียงคิดเป็นคะแนนได้ร้อยละ 83.75 และให้ความเห็นว่าควรลดเสียงคนครึ่งเล็กน้อย และควรจะมีเสียงแพร่ให้ความรู้แก่พยาบาลควบคุมการติดเชื้อประจำหอผู้ป่วย เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการวินิจฉัยการคิดเชื้อที่ตำแหน่งผ่าตัดยิ่งขึ้น จากนั้นผู้วิจัยนำข้อบกพร่องมาปรับปรุงเพื่อนำไปทดสอบในขั้นต่อไป

(2) การทดลองแบบกลุ่ม หลังจากปรับปรุงแก้ไขสไลด์ประกอบเสียงในการทดลองใช้กับรายบุคคลแล้ว ผู้วิจัยนำสไลด์ประกอบเสียงทดลองใช้ในกลุ่มย่อย คือพยาบาลควบคุม

การคิดเชื่อประจำหอผู้ป่วยโรงพยาบาลนครพิงค์จำนวน 6 คน โดยคัดเลือกผู้ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในบทบาทพยาบาลควบคุมการคิดเชื่อประจำหอผู้ป่วยน้อยถึงปานกลาง ซึ่งมีระยะเวลา 1-5 ปี โดยดำเนินการเช่นเดียวกับการทดสอบแบบหนึ่งต่อหนึ่ง พร้อมกับทดสอบความรู้ด้วยแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น หลังจากนั้นนำข้อมูลที่ได้อมาหาค่าประสิทธิภาพของสไลด์ประกอบเสียงตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ 80/80 พบว่าสไลด์ประกอบเสียงมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์คือ 83.33/82.22 (83.33 หมายถึง จำนวนผู้เรียนร้อยละ 83.33 ที่สามารถผ่านเกณฑ์การทดสอบหลังเรียนร้อยละ 80 ตามที่กำหนดไว้ 82.22 หมายถึง คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนของจำนวนผู้เรียนทั้งหมด) และจากการตอบแบบประเมินประสิทธิภาพของสไลด์ประกอบเสียงพบว่าพยาบาลควบคุมการคิดเชื่อประจำหอผู้ป่วยเห็นด้วยกับการจัดทำสไลด์ประกอบเสียงคิดเป็นคะแนนโดยเฉลี่ยได้ร้อยละ 82

(3) การทดลองภาคสนาม หลังจากที่ได้ปรับปรุงและแก้ไขสไลด์ประกอบเสียงในการทดลองแบบกลุ่มแล้ว จึงดำเนินการทดลองภาคสนามซึ่งเป็นขั้นตอนการประเมินผล โดยวางแผนที่จะทดลองกับพยาบาลควบคุมการคิดเชื่อประจำหอผู้ป่วยโรงพยาบาลนครพิงค์จำนวน 30 คน ที่มีประสบการณ์ในบทบาทของพยาบาลควบคุมการคิดเชื่อประจำหอผู้ป่วย น้อยปานกลาง และมาก แต่เนื่องจากมีพยาบาลควบคุมการคิดเชื่อประจำหอผู้ป่วยสามารถเข้าร่วมในการทดลองเพียง 24 คน และภายหลังจากทำการประเมินผลก่อนเรียน พยาบาลควบคุมการคิดเชื่อประจำหอผู้ป่วยบางคนมีภาระหน้าที่ในการดูแลผู้ป่วยจำเป็นต้องออกจากการทดลองก่อนการสอนด้วยสไลด์ประกอบเสียง และไม่สามารถประเมินผลหลังเรียนได้ จึงได้ทดลองกับพยาบาลควบคุมการคิดเชื่อประจำหอผู้ป่วยเพียง 20 คน หลังจากนั้นนำข้อมูลที่ได้อมาหาประสิทธิภาพของสไลด์ประกอบเสียง จากการทดลองได้ค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 80.00/80.67 (80.00 หมายถึง จำนวนผู้เรียนร้อยละ 80.00 ที่สามารถผ่านเกณฑ์การทดสอบหลังเรียนร้อยละ 80 ตามที่กำหนดไว้ 80.67 หมายถึง คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนของจำนวนผู้เรียนทั้งหมด) ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

2. แบบทดสอบความรู้

2.1 ความตรงตามเนื้อหา (content validity) ผู้วิจัยนำแบบทดสอบความรู้ที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คนตรวจสอบได้แก่ อาจารย์พยาบาลผู้เชี่ยวชาญด้านวัดผลทางการศึกษา 1 คน อาจารย์พยาบาลสาขาวิชาการพยาบาลด้านการควบคุมการคิดเชื่อ 2 คน หลังจากผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบแล้ว ผู้วิจัยนำแบบทดสอบมาคำนวณค่าความตรงกันของผู้ทรงคุณวุฒิ (interrator agreement) ได้เท่ากับ .78 และนำมาคำนวณหาค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา (content validity index [CVI]) (Davis, 1992; Grant & Davis, 1997) ได้เท่ากับ .78

2.2 ความเชื่อมั่น (reliability) ผู้วิจัยนำแบบทดสอบความรู้ไปทดลองใช้กับพยาบาลควบคุมการติดเชื้อประจำหอผู้ป่วยโรงพยาบาลสตุลจำนวน 14 คน หลังจากนั้นนำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรของ คูเคอร์ริชาร์ดสัน (Kuder – Richardson [KR-20]) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .72 (ยูดี ภาษา, เยาวลักษณ์ เลาหะจินดา, วิไล ลีสุวรรณ, พรรณวดี พุทธิวัฒน์, และรุจิเรศ ธนบุรี, 2540)

2.3 การหาความเชื่อมั่นในการวินิจฉัยการติดเชื้อตำแหน่งผ่าตัดของผู้วิจัย ดำเนินการโดยผู้วิจัยใช้แบบฟอร์มการเฝ้าระวังการติดเชื้อนำไปเฝ้าระวังการติดเชื้อในโรงพยาบาลที่ตำแหน่งผ่าตัดที่โรงพยาบาลนครพิงค์ พร้อมกับพยาบาลควบคุมการติดเชื้อโรงพยาบาลนครพิงค์ ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ ความชำนาญ และมีประสบการณ์ในการเฝ้าระวังการติดเชื้อ โดยทดลองเก็บรวบรวมข้อมูลในผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัดจำนวน 10 คน หลังจากนั้นนำผลการวินิจฉัยการติดเชื้อในโรงพยาบาลมาเปรียบเทียบกันเพื่อคำนวณหาความเชื่อมั่น (Interrater reliability) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 1.00

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ทำหนังสือผ่านคณะกรรมการพยาบาลศาสตรมหาวิทาลัยเชียงใหม่ถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลนราธิวาสราชนครินทร์ เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัยวิธีการดำเนินการวิจัย และขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล
2. หลังจากได้รับหนังสืออนุมัติจากผู้อำนวยการโรงพยาบาลนราธิวาสราชนครินทร์ ผู้วิจัยพบหัวหน้าฝ่ายการพยาบาลเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ และขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ผู้วิจัยพบพยาบาลควบคุมการติดเชื้อประจำหอผู้ป่วยเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ และขั้นตอนในการดำเนินงานวิจัยและการพิทักษ์สิทธิ์ โดยดำเนินการวิจัยเป็นขั้นตอนดังนี้

3.1 ประเมินความสามารถในการวินิจฉัยการติดเชื้อที่ตำแหน่งผ่าตัดของพยาบาลควบคุมการติดเชื้อประจำหอผู้ป่วย โดยให้พยาบาลควบคุมการติดเชื้อประจำหอผู้ป่วยนำแบบฟอร์มการเฝ้าระวังการติดเชื้อไปดำเนินการเฝ้าระวังการติดเชื้อในโรงพยาบาลที่ตำแหน่งผ่าตัด ในหอผู้ป่วย สัมภาษณ์กับผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัดจำนวน 10 คน ซึ่งมีการติดเชื้อที่ตำแหน่งผ่าตัด 5 คน และไม่ติดเชื้อที่ตำแหน่งผ่าตัด 5 คน พร้อมกับผู้วิจัย หลังจากนั้นนำผลการวินิจฉัยการติดเชื้อที่ตำแหน่งผ่าตัดมาเปรียบเทียบกันเพื่อคำนวณหาค่าความไว และความจำเพาะของการวินิจฉัย

3.2 นักประมุขพยาบาลควบคุมการคิดเชื่อประจำหอผู้ป่วยพร้อมกันทั้ง 16 คน และดำเนินการทดลองตามขั้นตอนดังนี้

- 1) ประเมินความรู้ก่อนการสอน โดยใช้แบบทดสอบความรู้เรื่องการวินิจฉัยการคิดเชื่อพยาบาลที่ตำแหน่งผ่าตัด
- 2) การสอนโดยใช้สไลด์ประกอบเสียงเรื่องการวินิจฉัยการคิดเชื่อที่ตำแหน่งผ่าตัดใช้เวลา 25 นาที
- 3) ประเมินความรู้หลังการสอน โดยใช้แบบทดสอบความรู้ชุดเดิมทันที

3.3 หลังจากการสอนเป็นเวลา 2 สัปดาห์ จึงประเมินความสามารถในการวินิจฉัยการคิดเชื่อที่ตำแหน่งผ่าตัดของพยาบาลควบคุมการคิดเชื่อประจำหอผู้ป่วยด้วยวิธีการเดิมในกลุ่มผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัดจำนวน 10 คนอีกครั้ง และทดสอบความรู้ด้วยแบบทดสอบชุดเดิมอีกครั้งเพื่อประเมินความคงอยู่ของความรู้

การพิทักษ์สิทธิของประชากร

การวิจัยครั้งนี้ได้รับอนุญาตจากผู้อำนวยการโรงพยาบาลนราธิวาสราชนครินทร์ ก่อนดำเนินการวิจัย หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ประชุมชี้แจงให้พยาบาลควบคุมการคิดเชื่อประจำหอผู้ป่วยทราบถึงวัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินการวิจัย และประโยชน์ที่จะได้รับเพื่อที่จะได้นำความรู้ในเรื่องการวินิจฉัยการคิดเชื่อที่ตำแหน่งผ่าตัดมาใช้ในการเฝ้าระวังการคิดเชื่อได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และแจ้งให้ทราบว่าผลการวิจัยจะใช้ประโยชน์ในการศึกษาเท่านั้น ไม่มีผลต่อการปฏิบัติงานแต่อย่างใด และในระหว่างการวิจัยพยาบาลควบคุมการคิดเชื่อประจำหอผู้ป่วยมีสิทธิที่จะออกจากการวิจัยได้โดยไมถือว่าเป็นความผิด และไม่มีผลกระทบใดๆต่อการปฏิบัติงาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรม SPSS for Windows (Statistical Package for the Social Sciences for Windows) และโปรแกรมเอ็กเซล (Excel) ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไป วิเคราะห์เป็นค่าความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย
2. ข้อมูลความรู้ เปรียบเทียบโดยใช้ค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ของพยาบาลควบคุมการคิดเชื่อก่อนและหลังการสอน

3. ข้อมูลความสามารถในการวินิจฉัยการติดเชื้อที่ตำแหน่งผ่าตัด ก่อนและหลังการสอนด้วย
สไลด์ประกอบเสียงคำนวณหาค่าความไวและความจำเพาะในการวินิจฉัยการติดเชื้อโดยใช้สูตร

$$\text{ค่าความไว} = TP/(TP+FN)$$

$$\text{ค่าความจำเพาะ} = TN/(TN+FP)$$

เมื่อ TP = true positive, FN = false negative, TN = true negative, FP = false positive

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University